

Ludwig van Beethoven

född 1770, död 1827, flamländare, kom från ett fattigt hem där fadern var alkoholiserad och modern, som han älskade, dog i lungsjuka när han var i de övre tonåren. Även en bror dog i lungsjuka, och själv skulle Beethoven dö femtiosexårig i lungsjukas inflammation. Dödens skugga hängde över honom hela hans liv, och på en hård barndom följde en mannaålder, rik på besvikelser och olycka. Beethoven hyllade sin tids revolutionära tankar. Hans Eroica var ursprungligen tillägnad Napoleon, av vilken han väntade sig seger för de mänskliga rättigheterna, men när Napoleon lät kröna sig till kejsare 1804, rev Beethoven i förbittring sönder titelbladet med tillägnet. Han stod i Wien i vänskaplig relation till marskalk Bernadotte, sedermera konung av Sverige, och med Goethe, som han beundrade, men Goethe tröttnade snart på den oberstade revolutionären.

Enligt vännen Wegeler befann sig den unge Beethoven i ett tillstånd av ständig, vild förälskelse. Men hans leverne var puritanskt, och hans förälskelser nådde sällan över brevvärdiet.

Hans största olycka var en dövhet, som blev allvarlig redan när han befann sig i den övre tjugoförårsåldern och snart blev så gott som total. Det är underligt att tänka sig, att en av alla tiders största tonsättare aldrig kunde höra sina egna kompositioner.

Man har framställt Beethoven som en Prometheus, som trotsar både människor och Gud. I viss mån är detta sant. Han skriver till en vän att han ofta har förbannat sin Skapare. Likväl är det alltför ensidigt att stanna bara vid sådana uttryck. "Gud har aldrig övergivit mig", skriver han till sin brorson. Från djupet av sorgens avgrund ville han sjunga glädjens lov. Han har uttryckt den önskan, att den olycklige måtte finna tröst genom att i hans musik finna en annan olycklig, som kämpar för att bli värdig namnet människa. Också kan det sägas att ingen tonsättare före honom och knappast heller någon efter honom så djupt har kommit oss att uppleva en själs kamp för att komma igenom till renhet, stillhet och frid. Ett upphöjt uttryck för denna strävan blev hans berömda nionde symfoni, som han själv kallat "Symfoni med en slutkör över Odet till glädjen". Den fick sin premiär den 7 maj 1824 i Wien. Beethoven stod visserligen på dirigentpallen, men bakom honom stod den egentlige dirigenten, vars tecken orkestern hade att följa. När stycket var slut fick en av solisterna vända honom, så att han skulle kunna se det bifall, varav han inte kunde höra ett ljud. Applåddaskorna ville aldrig sluta, och hänförelsen tog sig sådana uttryck, att polis måste återställa ordning.

I slutet av år 1826 insjuknade han i lungsjukas inflammation. I över tre månader kämpade hans sega fysik med sjukdomen. Han dog den 26 mars 1827. "Slutet på komedien", skall han döende ha yttrat. Ovanligt nog för årstiden var det åskväder den dag han dog. En fruktansvärd knall gjorde sig hörd även av den döve, och han skall då ha rest sig i bädden och knutit näven mot höjden. Han är en Prometheus in i det sista. Men paradoxalt nog är detta inte allt: det finns också ett annat ord bevarat från den ständöve tonkonstnärens sista stunder: "I himmelen kommer jag att höra".

(Sven Danell: SAGT INFÖR DÖDEN - KONSTNÄRER, SIARE OCH SKALDER)